

Nädala- kommentaar

32/2021

Kiired ajad väliskaubanduses

Lõppeval nädalal avaldati olulistest majandusnäitajatest värsket statistikat tööstustoodangu ja väliskaubanduse olukorra kohta. Ootuspäraselt on numbrid head.

Tööstusel läheb hästi

Eesti tööstustoodang on viimastel kuudel näidanud väga suuri kasvunumbreid. Kui juunis suurenes tööpäevade arvuga korrigeeritud andmetel tööstustoodang võrreldes eelmise aasta sama kuuga rohkem kui 10%, siis mais ja aprillis küündis kasv koguni 18%ni. Mõistagi tuleb siinkohal meeles pidada, et suurte kasvunumbrite taga on ka madal võrdlusbaas. Koroonakriisist põhjustatud katkestused ettevõtete töös ja tarneahelates ning üleüldine ebakindlus viisid eelmise aasta kevadel tööstustoodangu umbes sama suurte langusnumbriteni. Samas piirduski suurem langus toona aprilli-maiga ja edaspidi olukord stabiliseerus. Seega ei peegelda viimased tugevad numbrid mitte enam kõigest endiste mahtude taastumist, vaid kõrget nõudlust tööstusettevõtete toodangu järele.

Eriti positiivne on tööstustoodangu kasvu laiapõhjalisus. Kahekohalised kasvunumbrid iseloomustavad sisuliselt kõiki suuremaid tööstusharusid. Ainsaks erandiks oli juunis elektroonikatööstus, kus tootmismahd peaaegu veerandi võrra vähenes. Väga tugevat kasvu näitasid see-eest mitmed majanduse jaoks süsteemselt olulised tööstusharud. Näiteks puidutööstuses suurenes tootmismahd 15%, metallitööstuses 13%, elektriseadmete tootmises enam kui 20% ja ehitusmaterjalide tootmises peaaegu 30%. Samasse suurusjärku jäi kasv veel mitmel olulisel tööstusalal. Väljaspool töötlevat tööstust tegi pärast pikka mõõnaperioodi esmakordselt suurema tõusu mäetööstuse toodang ning tublisti panustas kasvu ka elektrienergia tootmine.

Mineviku statistika tõlgendamisest on ehk aga olulisem ettevõtete vaade tulevikule. Konjunktuuriuuringute põhjal tundub tulevik olema senisest veelgi helgem ja tööstus sisenemas tõelisesse kuldajastusse. Nimelt tõusis tööstusettevõtete kindlustundeindeks juulis 21,6 punkti tasemele – viimati olid ettevõtted niivõrd optimistlikult meelestatud 14 aastat tagasi 2007. aasta aprillis.

Ekspordistatistikat paisutab kütuseäri

Et suurem osa Eesti tööstustoodangust müüakse valmimise järel välisriikidesse, siis mõistagi kajastub tööstuse kiire kasv ka ekspordistatistikas. Värsketel andmetel suurenes Eestis toodetud kaupade eksport juunis pea 25%. Võrreldes eelmiste kuudega, kui eksport suurenes aprillis näiteks 57% ja mais 49%, on see kasvuprotsent oluliselt väiksem, kuid kui eelnevatel kuudel kiirendas kasvu ka madal võrdlusbaas, siis 2020. aasta juunis ei jäänud eksport kuigipalju „normaalsele“ tasemele alla.

Kui tööstustoodangu kasv on olnud pigem laiapõhjaline, siis ekspordistatistikat mõjutavad kütuseblendimise äri suured mahud. Nimelt tuli juunis kogu kaubaekspordi kasvust enam kui 40% kütuste ja õlide kaubagrupi arvelt. Sarnases suurusjärgus on kütuseäri mõju ekspordistatistikale olnud ka varasematel kuudel. Teisalt on selle ärivaldkonna mõju majandusele kui tervikule pigem väikene. Ühe konkreetse ettevõtte pärusmaaks jääb ka ekspordikasvu suuruselt teise panuse andnud elektriseadmete väljaveo järsk kasv. Kui selle kaubagrupi eksport suurenes teises kvartalis möödunud aastaga võrreldes ligi 160 miljoni euro võrra, siis rohkem kui 140 miljonit sellest tuli konkreetsetele telekommunikatsioonielektronika ekspordi arvelt.

Võttes arvesse sektoris tegutsevate ettevõtete ja seal tööd leidvate inimeste arvu, omab märksa suuremat tähtsust ekspordi kiire kasv puidutööstuses. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga müüdi puittooteid selle aasta teises kvartalis välisriikidesse peab 100 miljoni euro eest rohkem. Seejuures polnud kasvu allikaks mitte niivõrd traditsioonilised põhiturul Rootsi ja Soome, vaid kasvu vedas müügi suurenemine Taani, Suurbritannia ja Saksamaa turul. Puidutööstusega on tihedalt seotud ka Eesti ühe kõige olulisema eksporditavate valmismajade tootmine. Ka nende müük välisriikidesse tegi mullusega võrreldes tugeva tõusu, kasvades 25%.

Pensionisäästude tarbimisse suunamine süvendab kaubavahetuse puudujääki

Viimaste ekspordinumbrite kõrval tuleb tähelepanu pöörata ka impordile. Et tootmismahude suurendamiseks peavad ettevõtted suure osa tootmissisenditest teistest riikidest sisse tooma on enesestmõistetav. Sellegipoolest on viimastel kuudel Eesti kaubavahetuse puudujääk kärisenud suureks. Juunis ületas Eestisse imporditud kaupade väärtus Eestist välja viidud kaupade oma 14% võrra. Võrdluseks oli Eesti kaubavahetuse puudujääk eelmisel aastal kõigest 6%. Ettevaates võib oodata selle trendi süvenemist. Nimelt on ju peagi osade inimeste pangakontodele laekumas nende teise samba pensionisäästud, millest suur osa lähikuudel tarbimisse liigub. Seetõttu suureneb nõudlus ka erinevat liiki kaupade järele, mida tuleb välisriikidest senisest suuremas mahus sisse osta. Loodetavasti jagub pensioniraha siiski ka kodumaiste teenuste, sh turismi tarbeks, mille käekäiku hoogu koguv koroonalaine taas ohustab.